

Cuvântul autorului

Filmele documentare prezentate în această carte urmăresc să dezvăluie poveștile unor oameni și locuri descoperite și filmate de mine de-a lungul a douăzeci și cinci de ani.

Această călătorie a început în anul 1999, odată cu prospecțiile și apoi filmările pentru documentarul ***Călătorie într-o lume uitată***. La doar două sute de kilometri de București, am avut privilegiul de a descoperi o lume ce pare desprinsă din trecutul îndepărtat, ca și cum timpul ar fi făcut un salt înapoi cu două secole.

Prima întâlnire cu această realitate fascinantă a fost marcată de vestigiile rupestre – peșteri, biserici, chilii și adăposturi săpate în piatră - mărturii impresionante ale unei istorii ce se întinde pe o perioadă de 500 până la 3000 de ani.

Cea de-a doua lume dezvăluită în acest „triunghi al vestigiilor rupestre” din Munții Buzăului este cea a micilor comunități izolate, unde viața rurală păstrează ritmuri arhaice și un echilibru profund cu natura. Aici, nimic nu se pierde – chiar și „gunoiul” are un rost, devenind hrană pentru pământ. Între aceste sate retrase și vestigiile rupestre se creează o îngemănare perfectă, un dialog tăcut între trecut și prezent.

Astfel, alternând poveștile oamenilor locului cu imaginea acestor relicve fascinante, documentarul recompune o călătorie spre rădăcinile uitate ale culturii românești.

În 2001, prin intermediul domnului Iftimie Nesfântu - un excelent jurnalist și o persoană dragă mie, care avea să devină un nesecat izvor de oameni, locuri și povești – am aflat despre mirifica lume din Poiana Cătuneniilor. Un loc ascuns între colinele timpului, unde viața pulsează într-un ritm arhaic, nealterat.

Șapte ani mai târziu, în anul 2008, reveneam sus pe culme, între măgurile Ivăneșei, lângă Maieru lui Rebreanu, pentru a filma documentarul ***Învingătorii***.

Atunci am trăit o vreme alături de neamul Cătuna, oameni ai pământului, ai tăcerii și ai poveștilor spuse cu glas domol, la ceas de seară. I-am privit cum muncesc, fiecare la locul și rostul său, i-am ascultat depănând amintiri despre vremuri apuse. Diminețile începeau odată cu ei, mesele se împărțeau firesc, laolaltă. Am urcat cu vitele pe măguri, am lucrat prin atelierele în care mâinile

lor pricepute dau viață lucrurilor. În momentele de răgaz dintre treburile zilnice, poveștile se desprindeau firesc, împletindu-se cu ritmul domol al zilei. Căci vorbele, la fel ca aerul și pâinea, sunt hrană deopotrivă pentru suflet și trup. M-am odihnit alături de ei, m-am întors la lucru, am bătut cuie într-un gard năruit de vreme dintr-o gospodărie, am adunat vitele rătăcite prin desigurile pădurii și, în fiecare seară, ne-am strâns iarăși acasă, sub apusul care se lăsa molcom peste poiană. Și soarele, la rândul său, se duce să se culce. Alături de ei, am descoperit ritmurile fundamentale ale lumii și un mod de a trăi ce încă nu s-a pierdut cu totul.

Apoi, în 2009, ne-am reunit din nou, sus, în Poiana Cătuneniilor, pentru prima proiecție a filmului documentar **Învingătorii** - un moment în care viața lor, așa cum am trăit-o și eu, s-a oglindit pe ecran, ca o întoarcere acasă.

Doisprezece ani mai târziu, în 2021, în mijlocul tumultului provocat de pandemia de Covid-19, m-am întors în Poiana Cătuneniilor pentru a-i reîntâlni pe cei din neamul Cătuna, dorindu-mi să regăsesc aceleași chipuri și povești ce rezistă trecerii vremii. Intenționez să filmez o continuare a documentarului **Învingătorii**. Însă, la această întâlnire a ajuns doar Viorica Cătuna, fosta învățătoare din Poiană. Așa a prins contur documentarul, **Memoria clipei**, un film ce surprinde universul unei femei de 80 de ani, care își trăiește zilele în singurătate. În microcosmosul gospodăriei sale, veche de peste nouăzeci de ani, printre animale și acareturi, și-au găsit loc cărțile, muzica și poezia. Un spațiu unde trecutul, prezentul și viitorul se împletesc armonios - lumea Vioricăi Cătuna.

Doi ani mai târziu, în 2023, acest film documentar a văzut lumina ecranului, aducând în fața privitorilor o poveste despre memorie, timp și frumusețea unei vieți trăite în simplitate.

Alburnus Maior sau Roșia Montană, inima Țării de aur și de piatră, inima Apusenilor. Aici totul conține aur, până și oamenii. În Roșia Montană și în Kittilä - o mică așezare din Finlanda, aflată la trei sute de kilometri dincolo de cercul polar - am filmat, în 2010 și 2011, documentarul **Oameni de aur**.

Cinci mii și cinci sute de suflete trăiesc pe un munte de aur, străbătut de galerii ce datează încă din vremurile dacilor și romanilor. Peste fumul dens al conflictelor și contradicțiilor din Alburnus Maior, se înalță majestuoși Munții Apuseni, adăpostind în adâncurile lor aurul care a generat nenumărate războaie. Vechea zicală despre *munții noștri* și cu *aurul* pe care-l poartă pare să își piardă sensul într-o ambiguitate ce reflectă vremurile confuze pe care le trăim.

Ca o ironie a destinului acestui popor, viitorul Roșiei Montane aurifere rămâne o enigmă, una tulbure, tristă și plină de contradicții. Dar cine va ieși învingător și cine învins, iar cine vor fi eroii acestui episod istoric, vom descoperi în acest film documentar.

Astăzi, într-o eră a contradicțiilor și a exploziei informaționale, misterele propriei existențe se luptă să-și dezvăluie, cu greu, tainele. Poate că această **Călătorie**, care a durat un sfert de veac, a avut drept scop principal să mă ajute să înțeleg cine sunt, de unde vin și ce sens mai are viața în natură - și, să descopăr, poate, adevăratul meu rost într-un anumit spațiu și timp, **în România mea profundă**.

Vă invit să mă însoțiți și să fiți martorii acestei călătorii!

București, aprilie 2025

CĂLĂTORIE ÎNTR-O LUME UITATĂ

Aici puteți viziona filmul:

Sinopsis

„Călătoria noastră pornește de la 2000 km sud-est de centrul Europei, din București, capitala României. Drumul spre vestigiile rupestre din Munții Buzăului traversează câmpia spre nord, pe o confortabilă șosea europeană cu patru benzi... La numai 200 km nord-est de București, iată-ne parcă reveniți cu 200 de ani în trecut, într-o lume fără șosele, fără mașini, fără telefon și, până nu demult, fără curent electric...”

Rândurile de mai sus, extrase din comentariul documentarului, sunt o bună descriere a celor două lumi diferite pe care le-am explorat.

Prima dintre ele este o lume a vestigiilor rupestre (peșteri, biserici, chilii, adăposturi) de mare vechime (între 500 și 3000 ani), săpate cu instrumente rudimentare. Unele dintre aceste situri erau încă locuite cu două sute de ani în urmă. În zonă nu s-au efectuat teste științifice, datările fiind astfel incerte. Majoritatea vestigiilor rupestre din zonă fiind greu accesibile, vizitarea lor necesită prezența unui ghid de la fața locului, iar unele dintre ele au fost filmate pentru prima oară. Subiectul este aproape o *Terra incognita*, însă are un impact puternic asupra culturii și religiei din România, deoarece în Munții Buzăului s-a desfășurat timp de secole o viață mistică creștină, similară celei din Sinai sau de pe Muntele Athos.

A doua lume cercetată este cea a micilor comunități umane care trăiesc în „triunghiul vestigiilor rupestre” din Munții Buzăului. În lumea izolată a satului Nucu, nimic nu se pierde... Aici, „gunoi” înseamnă ceva care îngrașă pământul. Legătura dintre lumea rurală și vestigiile rupestre nu este atât de evidentă, la prima vedere. Numai vorbind cu oamenii de acolo, numai comparând imaginile din sat și cele din biserici, unele dintre ele încă folosite azi, după 1600 ani, am putut înțelege unitatea de stil și de cultură a regiunii.

Alternând oamenii de azi și vestigiile fascinante din trecut, documentarul unește cele două lumi într-o călătorie spre rădăcinile uitate ale culturii române.